

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[JEAN RICHARD DE LA TOUR]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 16. jūlijā¹

Lieta C-63/19

**Eiropas Komisija
pret**

Itālijas Republiku

Valsts pienākumu neizpilde – LESD 258. pants – Direktīva 2003/96/EK – Nodokļu uzlikšana energoproduktiem un elektroenerģijai – Reģionālais likums, ko pieņēmis Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions (Itālija) – Iemaksas benzīna un dīzeļdegvielas iegādei, no kā labumu gūst attiecīgā reģiona iedzīvotāji – Šo iemaksu kvalificēšana – Atbrīvojums no akcīzes nodokļa vai tā samazinājums – Nodokļa summas “pilnīgas vai daļējas atmaksāšanas” jēdziens – Direktīvas 2003/96/EK 4. un 19. panta pārkāpums – Pienākumu neizpildes pierādījums

I. Ievads

1. Prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, piemērojot akcīzes nodokļa likmju samazinājumu, kas noteikts reģionālajos tiesību aktos, kurus pieņēmis Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions (Itālija) kā degvielu izmantoto benzīnu un dīzeļdegvielu saistībā ar šo produktu pārdošanu šā reģiona iedzīvotājiem, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kuri tai ir saistoši saskaņā ar Padomes Direktīvas 2003/96/EK (2003. gada 27. oktobris), kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai², 4. un 19. pantu.
2. Komisija būtībā uzskata, ka iemaksu degvielas iegādei sistēma, ko ieviesis Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions, ciktāl tās rezultātā tiek samazināts degvielas nodokļu līmenis šajā reģionā, pārkāpj principu, saskaņā ar kuru ir paredzēta minimāla un vienāda nodokļu uzlikšana katram produktam un katram lietojumam visā Itālijas Republikas teritorijā. Ciktāl akcīzes nodokļa samazinājums, kas izriet no šīs sistēmas, nav atļauts visā Savienībā, to šīs dalībvalsts pienākumu pārkāpums, kuri tai noteikti saskaņā ar Direktīvas 2003/96 4. un 19. pantu, ir jākonstatē Tiesai.
3. Atgādinājis, ka pienākumu neizpildes pierādīšana ir Komisijas pienākums, es šajos secinājumos paskaidrošu iemeslus, kuru dēļ es uzskatu, ka šī prasība ir jānoraida.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² OV 2003, L 283, 51. lpp.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Direktīva 2003/96

4. Direktīvas 2003/96 2.–5., 9., 13. un 15. apsvērums ir formulēti šādi:

“(2) Tas, ka nav [Savienības] noteikumu, kas nosaka minimālo nodokļa likmi elektroenerģijai un energoproduktiem, kas nav minerāleļļas, var nelabvēlīgi ietekmēt iekšējā tirgus pareizu darbību.

(3) Iekšējā tirgus pareizai darbībai un citu [Savienības] politikas mērķu sasniegšanai [Savienības] līmenī nepieciešams noteikt minimālo nodokļu līmeni vairumam energoproduktu, ieskaitot elektroenerģiju, dabas gāzi un akmeņogles.

(4) Būtiskas atšķirības valsts nodokļu līmeņos enerģētikas nozarē, ko piemēro dalībvalstis, var izrādīties kaitīgas iekšējā tirgus pareizai darbībai.

(5) Nosakot attiecīgus [Savienības] minimālos nodokļu līmeņus, varētu samazināt esošās atšķirības valsts nodokļu līmeņos.

[..]

(9) Dalībvalstīm būtu jādod pielaide, kas nepieciešama, lai definētu un īstenotu politiku atbilstoši saviem apstākļiem.

[..]

(13) Nodokļu uzlikšana daļēji nosaka energoproduktu un elektroenerģijas cenu.

[..]

(15) Noteiktos apstākļos vai pastāvīgi būtu jāļauj piemērot atšķirīgas valsts nodokļu likmes vienam un tam pašam produktam, ja tiek ievēroti [Savienības] minimālie nodokļu līmeņi un iekšējā tirgus un konkurences noteikumi.”

5. Saskaņā ar šīs Direktīvas 1. pantu “dalībvalstis uzliek nodokļus energoproduktiem un elektroenerģijai saskaņā ar šo direktīvu”.

6. Direktīvas 2003/96 4. pantā ir noteikts:

“1. Nodokļu līmeņi, kurus dalībvalstis piemēro 2. pantā minētajiem energoproduktiem un elektroenerģijai, nedrīkst būt zemāki par šajā direktīvā aprakstītajiem nodokļu līmeņiem.

2. Šajā direktīvā “nodokļu līmenis” ir kopējā maksa, ko uzliek attiecībā uz visiem netiešajiem nodokļiem (izņemot [pievienotās vērtības nodokli] PVN), kurus tieši vai netieši aprēķina atbilstoši energoproduktu un elektroenerģijas daudzumam, laižot apgrozībā.”

7. Direktīvas 2003/96 6. pants ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis var piemērot šajā direktīvā noteiktos atbrīvojumus vai nodokļu līmeņa samazināšanu:

a) tieši;

b) izmantojot diferencētu likmi

vai

c) atmaksājot visu nodokļu summu vai to daļu.”

8. Saskaņā ar Direktīvas 2003/96 18. panta 1. punktu, atkāpjoties no šās direktīvas noteikumiem, ar šo dalībvalstis tiek pilnvarotas turpināt II pielikumā noteikto nodokļu līmeņu samazināšanu vai atbrīvojumus. Pēc Komisijas priekšlikuma Eiropas Savienības Padome veic pilnvarojuma iepriekšēju pārskatīšanu. Pilnvarojums ir spēkā līdz 2006. gada 31. decembrim vai līdz II pielikumā noteiktajai dienai.

9. Šīs direktīvas 19. pantā ir noteikts:

“1. Papildus iepriekšējos pantos, jo īpaši 5., 15. un 17. pantā noteiktajiem noteikumiem, Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij ieviest turpmākus atbrīvojumus vai samazinājumus īpašu politikas apsvērumu interesēs.

Dalībvalsts, kura vēlas ieviest šo pasākumu, attiecīgi informē Komisiju un sniedz Komisijai arī visu atbilstošo un nepieciešamo informāciju.

Komisija izskata lūgumu, cita starpā ņemot vērā iekšējā tirgus pareizu darbību, nepieciešamību nodrošināt godīgu konkurenci un [Savienības] veselības, vides, enerģētikas un transporta politikas.

Trīs mēnešu laikā pēc visas atbilstošās un nepieciešamās informācijas saņemšanas Komisija vai nu iesniedz priekšlikumu Padomei šā pasākuma atļaušanai, vai informē Padomi par iemesliem, kāpēc tā nav ierosinājusi dot atļauju šim pasākumam.

2. Šā panta 1. punktā minēto atļauju piešķir ne ilgāk kā uz 6 gadiem ar iespēju pagarināt šo termiņu 1. punktā noteiktajā kārtībā.

3. Ja Komisija uzskata, ka 1. punktā minētie atbrīvojumi vai samazinājumi vairs nav noturīgi, īpaši attiecībā uz godīgu konkurenci vai iekšējā tirgus darbības traucējumiem, vai attiecībā uz [Savienības] politiku veselības, vides aizsardzības, enerģētikas un transporta jomās, tā iesniedz Padomei attiecīgus priekšlikumus. Padome pieņem vienprātīgu lēmumu attiecībā uz šiem priekšlikumiem.”

10. Direktīvas 2003/96 II pielikumā “Direktīvas 18. panta 1. punktā minētās samazinātās nodokļa likmes un atbrīvojumi no nodokļa” attiecībā uz Itāliju bija paredzēta virkne nodokļu līmeņu samazinājumu, tostarp “akcīzes nodokļa likmes samazināšan[a] benzīnam, ko patērē Friuli-Venēcijas-Džūlijas teritorijā, ja likmes atbilst šajā direktīvā minētajām saistībām, jo sevišķi minimālajām akcīzes nodokļa likmēm”.

B. Itālijas tiesības

11. Saskaņā ar 5. panta 3. punktu *Statuto speciale della Regione autonoma Friuli Venezia Giulia* (Friuli-Venēcijas Džūlijas autonomā reģiona īpašie statūti), kas pieņemti ar 1963. gada 31. janvāra *legge costituzionale* (Konstitucionālais likums)³, tā versijā, kas piemērojama šai lietai, šim reģionam it īpaši ir likumdošanas pilnvaras attiecībā uz šo statūtu 51. pantā paredzēto reģionālo nodevu ieviešanu.

12. Saskaņā ar Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona īpašo statūtu 49. panta 7.*bis* punktu šis reģions gūst 29,75 % tā teritorijā iekasētās akcīzes nodokļa ieņēmumu par šajā reģionā transporta vajadzībām patērēto benzīnu un 30,34 % tā teritorijā iekasētās akcīzes nodokļa ieņēmumu par šajā reģionā transporta vajadzībām patērēto dīzeļdegvielu.

3 1963. gada 1. februāra *GURI* Nr. 29, 554. lpp.

13. Šo statūtu 51. panta ceturtās daļas a) punktā ir paredzēts, ka, ievērojot Savienības tiesību normas valsts atbalsta jomā, gadījumos, kuros valsts paredz tādu iespēju saistībā ar attiecīgo nodokļu ieņēmumiem, Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions var grozīt nodokļu likmes, vai nu tās samazinot atbilstoši tobrīd paredzētajām robežām, vai nu tās palielinot, nepārsniedzot valsts tiesību aktos noteikto maksimālo nodokļu līmeni, kā arī paredzēt atbrīvojumus vai ieviest nodokļu samazinājumus vai piemērojamās bāzes atlaides.

14. 2010. gada 11. augusta *legge regionale n. 14, norme per il sostegno all'acquisto dei carburanti per autotrazione ai privati cittadini residenti in Regione e di promozione per la mobilità individuale ecologica e il suo sviluppo* (Reģionālais likums Nr. 14, ar ko nosaka noteikumus atbalstam degvielas iegādei transporta vajadzībām privātpersonām, kas dzīvo šajā reģionā, un individuālās ekoloģiskās mobilitātes veicināšanai un tās attīstībai)⁴ redakcijā ar grozījumiem (turpmāk tekstā – “Reģionālais likums Nr. 14/2010) 1. pantā “Mērķi” ir paredzēts:

“1. Lai uzveiktu smago ekonomisko krīzi, Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions ar šo likumu nosaka papildu ārkārtas pasākumus autotransporta atbalstam, kā arī vides piesārņojuma samazināšanai. It īpaši:

- a) ar to tiek noteikti atbalsta pasākumi degvielas iegādei privātajam transportam;
- b) ar to tiek noteikti stimulējoši pasākumi no degvielas daļēji vai pilnīgi neatkarīgu motoru izmantošanai autotransportam;
- c) ar to tiek atbalstīti pētījumi par tehnoloģijām motoru, kas ir daļēji vai pilnīgi neatkarīgi no degvielas, izstrādei un šādu tehnoloģiju attīstība;
- d) ar to tiek veicināta vidi mazietekmējošas degvielas izplatīšanas tīkla paplašināšana.”

15. Saskaņā ar Reģionālā likuma Nr. 14/2010 2. pantu “Definīcijas”:

“1. Šajā likumā:

a) “labuma guvēji”:

- 1) fiziskas personas, kas dzīvo šajā reģionā un ir tādu transportlīdzekļu īpašnieces vai līdzīpašnieces, kuriem ir atļauts gūt labumu no ieguldījuma degvielas iegādei transporta vajadzībām, proti, tādas degvielas iegādei, ko izmanto automašīnām vai motocikliem, vai personas, kam ir šo transportlīdzekļu lietojuma tiesības vai kas šos transportlīdzekļus nomā, izmantojot finanšu nomu vai līzingu;

[..]

- b) “transportlīdzekļi”: automašīnas un motocikli, kas reģistrēti reģiona transportlīdzekļu publiskajos reģistros, tostarp nomāti transportlīdzekļi, izmantojot nomu vai līzingu, ciktāl tie ir labuma guvēju īpašumā.

[..]

- f) “POS”: vienādotas ierīces, kurām piemīt A pielikuma 2. punktā minētie tehniskie raksturlielumi.”

4 2010. gada 13. augusta *Bollettino ufficiale della Regione* Nr. 19.

16. Šī reģionālā likuma 3. pantā “Iemaksu degvielas iegādei sistēma” ir noteikts:

“1. Reģiona administrācija drīkst piešķirt iemaksas degvielas iegādei transporta vajadzībām, kuru veic personas, labuma guvējas, attiecībā uz katru no individuāliem degvielas pirkumiem, pamatojoties uz iegādāto apjomu.

2. Iemaksas benzīna un dīzeļdegvielas iegādei ir noteiktas attiecīgi 12 santīmu par litru un 8 santīmu par litru apmērā.

3. 2. punktā minētā iemaksu benzīna un dīzeļdegvielas iegādei summa tiek palielināta attiecīgi par 7 santīmiem par litru un 4 santīmiem par litru labuma guvējiem, kuri dzīvo komūnās, kas atrodas kalnu un daļēji kalnu zonā un kas ar Padomes Direktīvu 75/273/EEK (1975. gada 28. aprīlis) par Kopienas mazāk labvēlīgo lauksaimniecības apgabalu sarakstu Direktīvas 75/268/EEK izpratnē (Itālija) [⁵] ir atzītas par mazāk labvēlīgām vai daļēji mazāk labvēlīgām, kā arī komūnās, kas uzskaitītas [dažādos Komisijas lēmumos par reģionālo atbalstu].

4. Ekonomisku iemeslu vai reģiona budžeta ierobežojumu dēļ un pēc apspriešanās ar kompetento izpildes komisiju 2. punktā minētās iemaksas un 3. punktā minēto palielināšanas līmeni var piemērot, robežās attiecīgi 10 un 8 santīmi par litru, ar reģiona padomes lēmumu, atsevišķi attiecībā uz benzīnu un dīzeļdegvielu un attiecībā uz maksimālo termiņu trīs mēneši, kas ir pagarināms. Lēmumu publicē reģiona *Oficiālajā Vēstnesī*.

4.bis Neskarot budžeta vispārējo līdzsvaru, reģiona padome, lai tiktu galā ar ārkārtējiem ekonomiskajiem apstākļiem, var palielināt 3. punktā minētās iemaksas līdz 10 santīmiem par litru ar lēmumu, kas piemērojams vēlākais līdz 2012. gada 30. septembrim.

5. Labuma guvējiem ir tiesības uz 2. punktā minētajām iemaksām attiecībā uz visiem veiktajiem pirkumiem saskaņā ar šajā likumā paredzēto elektronisko kārtību visās tirdzniecības vietās reģiona teritorijā.

5 bis Ar 8. panta 5. punktā minētajiem apzīmējumiem var definēt kārtību, kādā labuma guvējiem tiek veikta atmaksa gadījumos, ja pirkums ir veikts ārpus reģiona teritorijas.

6. Iemaksas netiek piešķirtas individuālam degvielas pirkumam, kura kopējā priekšrocības summa ir mazāka par 1 EUR.

7. Šajā pantā minētās iemaksas palielina par 5 santīmiem par litru, ja attiecīgā automašīna ir aprīkota ar vismaz vienu bezemisiju motoru, kas apvienots vai saistīts ar motoru, kuru darbina ar benzīnu vai dīzeļdegvielu.

8. No 2015. gada 1. janvāra 2. punktā minētās iemaksas samazina par 50 % automašīnām, kas nav 7. punktā minētās automašīnas un kas ir apstiprinātas atbilstoši ekoloģiskajai normai *Euro 4* vai zemākai normai.

9. 2. punktā minētās iemaksas nepiešķir automašīnām, kas jaunas vai lietotas iegādātas pēc 2015. gada 1. janvāra, ja tās atšķiras no automašīnām, kuras minētas 7. punktā un ir apstiprinātas atbilstoši ekoloģiskajai normai *Euro 4* vai zemākai normai.

9 bis Jebkādas citas reģionāla līmeņa priekšrocības saistībā ar degvielas iegādi nav saderīgas ar iemaksām, kas piešķirtas saskaņā ar šo pantu.”

5 OV 1975, L 128, 72. lpp.

17. Reģionālā likuma Nr. 14/2010 4. panta “Prasības un noteikumi attiecībā uz atļaujas saņemšanu” 1. un 3. punktā ir noteikts, ka atļauju saņemt cenas samazinājumu ieinteresētajām personām izsniedz dzīvesvietas provinces *Camera di commercio, industria, artigianato ed agricoltura* (Tirdzniecības, rūpniecības, amatniecības un lauksaimniecības kamera, Itālija)⁶ un ka identifikatoru var izmantot vienīgi tādas automašīnas apgādei, attiecībā uz kuru ir piešķirta atļauja, un to var izmantot vienīgi labuma guvējs vai cita persona, kurai ir viņa pilnvara minētās automašīnas izmantošanai, un īpašnieks paliek atbildīgs par jebkādu identifikatora negodīgu izmantošanu.

18. Šī reģionālā likuma 5. pantā “Elektronisko maksājumu kārtība” ir noteikts:

“1. Lai saņemtu iemaksas degvielas transporta vajadzībām iegādei elektroniskā formā, labuma guvējs iekārtu, kurās ir izvietoti POS, kas reģistrēti Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona teritorijā, apsaimniekotājam (turpmāk tekstā – “apsaimniekotāji”) uzrāda identifikatoru attiecībā uz transportlīdzekli, kuram tas ir izsniegts.

2. Apsaimniekotājam ir jāpārlicinās, ka apgādātais transportlīdzeklis ir tas pats, kurš atbilst identifikatoram. Pārbaude var notikt, arī izmantojot vizuālus un elektroniskus līdzekļus vai ierīces, kas ļauj elektroniski kontrolēt apgādātās automašīnas un izmantotās kartes datu atbilstību.

3. Pēc degvielas iegādes apsaimniekotājam, izmantojot POS, tūlīt ir jākonstatē iegādātais apjoms litros un tas elektroniski jāreģistrē, kā arī jānodod labuma guvējam dokumenti, kuros minētas B pielikuma 3. punktā minētās procedūras un informācija.

4. Labuma guvējam ir jāpārlicinās, ka iegādātais apjoms litros atbilst tam, kas norādīts saņemtajos dokumentos.

5. Izņemot gadījumus, kas minēti 3. panta 5.bis punktā, aprēķināto iemaksu apsaimniekotājs izmaksā uzreiz, piemērojot degvielas cenai atbilstošu atlaidi.

[..]”

19. Minētā reģionālā likuma 6. panta “Neelektronisko maksājumu kārtība” 1. un 2. punktā ir paredzēts, ka ir iespējams aktivizēt iemaksu degvielas iegādei transporta vajadzībām neelektronisku maksājumu kārtību labuma guvējiem ārpus Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona un ka šajos gadījumos labuma guvējs iesniedz lūgumu Tirdzniecības kamerai, kurai ir teritoriāla piekritība attiecībā uz šīs personas dzīvesvietas komūnu.

20. Reģionālā likuma Nr. 14/2010 9. pantā “Iemaksu maksājumi” ir noteikts:

“1. Ar POS aprīkoto iekārtu apsaimniekotāji iemaksas degvielas transporta vajadzībām iegādei drīkst izmaksāt elektroniski.

2. Apsaimniekotāji iemaksas degvielas iegādei neizmaksā, ja izrādās, ka šajā ziņā uzrādītais identifikators ir izsniegts citai automašīnai, nevis tai, kura jāapgādā ar degvielu, vai ka šis identifikators nav spēkā.

3. Apsaimniekotājiem tajā pašā vai nākamajā darba dienā ir elektroniski jāpaziņo Tirdzniecības kamerai, kurai ir teritoriālā piekritība, dati, kas saistīti ar transporta vajadzībām pārdotās degvielas apjomu.

6 Turpmāk tekstā – “Tirdzniecības kamera”.

4. Lai veiktu 3. punktā minēto paziņošanu, apsaimniekotājiem ar POS starpniecību ir jāreģistrē dati attiecībā uz degvielas transporta vajadzībām kopējo pārdoto apjomu, kā tas izriet no rādījumu lasījumiem un saglabāts *Ufficio tecnico di finanza* [Tehniskais finanšu birojs, Itālija] reģistrā.”

21. Reģionālā likuma Nr. 14/2010 10. panta “Ar iemaksām saistītā atmaksāšana” 1., 2. un 7. punktā ir noteikts:

“1. Iemaksas degvielas iegādei, kuras izmaksātas labuma guvējiem, reģiona administrācija atmaksā apsaimniekotājiem parasti reizi nedēļā.

2. Atmaksāšanu veic, pamatojoties uz datiem, kas saglabāti datorizētajā datu bāzē, neskarot atmaksāšanas apturēšanas vai nepamatoti iekasētu iemaksu atgūšanas gadījumus.

[..]

7. Katru finanšu gadu reģiona administrācija veic vienu vai vairākas pārbaudes pēc nejaušības principa pie apsaimniekotājiem, kas saistīti ar finanšu darījumiem, kuri izriet no iemaksām degvielas iegādei, it īpaši, lai pārliecinātos par iesniegtajiem atmaksāšanas lūgumiem paredzēto dokumentu esamību. Katrā ziņā dokumenti attiecībā uz finanšu darījumiem ieinteresētajām personām, kas nav iemaksu gala saņēmēji, ir jāsaglabā vismaz divus gadus, sākot no attiecīgo atmaksāšanas lūgumu datuma.”

III. Tiesvedības priekšvēsture un pirmstiesas procedūra

22. 2008. gada 1. decembrī saskaņā ar LESD 258. pantu Komisija nosūtīja Itālijas Republikai brīdinājuma vēstuli par samazinātu akcīzes likmju piemērošanu kā degvielu izmantotajam benzīnam un dīzeļdegvielai saistībā ar šo produktu pārdošanu Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem. Komisijas ieskatā, tiesību akti, ar kuriem bija paredzēts šis akcīzes likmju samazinājums, bija pretrunā Savienības tiesiskajam regulējumam attiecībā uz nodokļu uzlikšanu energoproduktiem, ņemot vērā to, ka tas neietilpa ar Direktīvu 2003/96 paredzētajos atļautajos atbrīvojumos un samazinājumos.

23. Komisija apstrīdēja ar 1995. gada 28. decembra *legge n. 549, Misure di razionalizzazione della finanza pubblica* (Likums Nr. 549 par valsts finanšu racionalizēšanas pasākumiem)⁷ un ar 1996. gada 12. novembra *legge regionale n. 47, Disposizioni per l'attuazione della normativa nazionale in materia di riduzione del prezzo alla pompa dei carburanti per autotrazione nel territorio regionale e per l'applicazione della Carta del cittadino nei vari settori istituzionali* (Reģionālais likums Nr. 47 par noteikumiem, kā valsts tiesību akti attiecībā uz mehānisko transportlīdzekļu degvielas mazumtirdzniecības cenas samazināšanu reģionā, kā arī Pilsoņu harta ir jāpiemēro dažādos institucionālajos sektoros)⁸ ieviesto sistēmu, saskaņā ar kuru Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem tiek dotas tiesības saņemt benzīna (kā arī dīzeļdegvielas, sākot no 2002. gada) mazumtirdzniecības cenas samazinājumu. Aplūkojamais mehānisms paredzēja, ka reģionā dzīvojošajiem degvielas galapatērētājiem tiek piešķirta atlaide. Šī mehānisma īstenošanai degvielas piegādātāji iesniedza tirdzniecības vietu apsaimniekotājiem summas, kas atbilst cenas samazinājumam, un pēc tam minētajam reģionam lūdza tās atmaksāt.

⁷ 1995. gada 29. decembra *GIURI* Nr. 302, 5. lpp.

⁸ 1996. gada 11. novembra *Bollettino ufficiale della Regione* Nr. 33, turpmāk tekstā – “Reģionālais likums Nr. 47/96”.

24. Pēc Komisijas domām, šī sistēma bija nelikumīgs akcīzes samazinājums tās atmaksāšanas veidā. Komisija norādīja, ka, pirmkārt, atmaksāšanas saņēmējs bija tā pati persona, kas bija atbildīga par akcīzes nomaksu; otrkārt, pastāvēja tieša saikne starp akcīzes summām, ko valstij samaksājušas par akcīzes nomaksu atbildīgās personas, degvielas piegādātāji, un atmaksāšanas summām, kuras šīs personas ir samaksājušas degvielas uzpildes staciju apsaimniekotāju vārdā, un, treškārt, sistēmas mērķis bija mazināt lielās cenas atšķirības ar kaimiņos esošo Slovēnijas Republiku, kura brīdī, kad stājās spēkā Reģionālais likums Nr. 47/96, vēl nebija Savienības dalībvalsts.

25. Lai novērstu braucienus uz Slovēniju nolūkā iegādāties degvielu par labāku cenu (“degvielas tūrisms”), Itālijas Republika 1996. gadā lūdza un saņēma tiesības piemērot atkāpi saskaņā ar Direktīvas 92/81/EEK⁹ 8. panta 4. punktu, lai varētu piemērot samazinātu akcīzes likmi degvielai Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionā¹⁰. Pēc tam, pamatojoties uz Direktīvas 2003/96 18. pantu, Itālijas Republikai tika atļauts līdz 2006. gada 31. decembrim turpināt piemērot akcīzes likmes samazinājumu šajā reģionā patērētajam benzīnam. 2006. gada 17. oktobrī Itālijas Republika bija iesniegusi lūgumu piemērot atkāpi saskaņā ar Direktīvas 2003/96 19. pantu Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona teritorijai. Pēc tam 2006. gada decembrī šis lūgums tika atsaukts.

26. Ar 2009. gada 1. aprīļa vēstuli Itālijas Republika atbildēja uz brīdinājuma vēstuli, paskaidrojot, ka Komisijas uzrādītā sistēma, kas paredzēta ar Reģionālo likumu Nr. 47/96, tika reformēta ar 2008. gada 5. decembra *legge regionale n. 14, norme speciali in materia di impianti di distribuzione di carburanti e modifiche alla legge regionale 12 novembre 1996, n. 47 in materia di riduzione del prezzo alla pompa dei carburanti per autotrazione nel territorio regionale* (Reģionālais likums Nr. 14, ar ko nosaka īpašus noteikumus degvielas uzpildes stacijām un groza 1996. gada 12. novembra Reģionālo likumu Nr. 47 par degvielas mazumtirdzniecības cenas samazināšanu reģiona teritorijā)¹¹. Šajā likumā bija paredzēts, ka atmaksas tiks piešķirtas tieši degvielas uzpildes staciju apsaimniekotājiem, nevis vairs degvielas piegādātājiem.

27. Turklāt Itālijas Republika ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010 ieviesa jaunu iemaksu sistēmu, kurā bija paredzēta fiksēta atmaksāšanas summa (par litru) benzīna un dīzeļdegvielas iegādei; šo summu noteica atkarībā no degvielas veida un personas, kura degvielu iegādājas, dzīvesvietas apgabala.

28. 2013. gada 12. aprīlī Komisija lūdza Itālijas Republikai sniegt paskaidrojumus par kārtību, kā tiek aprēķinātas iemaksas Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotāju iegādātās degvielas cenā.

29. Ar 2013. gada 16. maija vēstuli Itālijas Republika sniedza paskaidrojumus par Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem piešķirto iemaksu degvielas iegādei summu, kā arī par šī reģiona sadalīšanu divos teritoriālajos apgabalos, attiecībā uz kuriem paredzēti atšķirīgi iemaksu līmeņi.

30. 2014. gada 11. jūlijā Komisija nosūtīja Itālijas Republikai papildu brīdinājuma vēstuli par Reģionālo likumu Nr. 14/2010, ciktāl ar jauno mehānismu attiecībā uz maksājumiem, kurus Tirdzniecības kamera veic uzpildes staciju apsaimniekotājiem, tiek ieviests akcīzes samazinājums tās atmaksāšanas veidā, kas nav paredzēts Direktīvā 2003/96 un ko nav atļāvusi Padome atbilstoši šīs direktīvas 19. pantam.

31. Ar 2014. gada 4. septembra vēstuli Itālijas Republika iesniedza apsvērumus par šo papildu brīdinājuma vēstuli.

32. 2015. gada 11. decembrī Komisija Itālijas Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, uz kuru tā atbildēja ar 2016. gada 11. februāra vēstuli.

⁹ Padomes Direktīva (1992. gada 19. oktobris) par minerāleļļu akcīzes nodokļu struktūru saskaņošanu (OV 1992, L 316, 12. lpp.).

¹⁰ Padomes lēmums (1996. gada 22. aprīlis), ar kuru dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 92/81/EEK 8. panta 4. punktā paredzēto procedūru arī turpmāk ir atļauts piemērot pastāvošās pazeminātās akcīzes nodokļa likmes vai atbrīvojumus no akcīzes nodokļa dažām minerāleļļām, ja tās izmanto īpašiem mērķiem (OV 1996, L 102, 40. lpp.).

¹¹ 2008. gada 10. decembra *Bollettino ufficiale della Regione* Nr. 50.

33. Tā kā Komisija nebija apmierināta ar šo atbildi, tā, būdama pārliecināta par regulējuma, kas paredzēts ar Reģionālo likumu Nr. 47/96, un regulējuma, kas paredzēts ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010, pēctecību un būtisko identiskumu, cēla šo prasību, piemērojot LESD 258. pantu.

IV. Lietas dalībnieku prasījumi

34. Saistībā ar šo prasību Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

- atzīt, ka, piemērojot akcīzes likmju samazinājumu, pamatojoties uz Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona pieņemtajiem reģionālajiem tiesību aktiem, kuros ir paredzēta sistēma attiecībā uz iemaksām kā degvielu izmantotā benzīna un dīzeļdegvielas iegādei saistībā ar šo produktu pārdošanu šī reģiona iedzīvotājiem, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti atbilstoši Direktīvas 2003/96 4. un 19. pantam, un
- piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

35. Itālijas Republikas prasījumi Tiesai ir šādi:

- noraidīt prasību un
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

36. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 3. jūnija lēmumu Spānijas Karalistei tika atļauts iestāties lietā Itālijas Republikas prasījumu atbalstam.

V. Lietas dalībnieku argumenti

A. Komisijas argumenti

37. Komisija norāda, ka akcīzes nodokļi ir netieši nodokļi, ko uzliek konkrētu produktu patēriņam, un ka šī nodokļa ekonomiskais slogs gulstas uz galapatērētāju. Neesot nekādu šaubu, ka Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona ieviestā pasākuma precīzs mērķis un sekas ir tas, ka tiek atvieglots galapatērētāja slogs, šajā ziņā samazinot tā finansiālo slogu.

38. Lai pierādītu, ka aplūkojamajā tiesiskajā regulējumā ir ietverts akcīzes likmju samazinājums, kas nav atļauts ar Direktīvu 2003/96, Komisija uzsver, ka šīs direktīvas struktūra prasa, lai katrs produkts un katrs lietojums visā katras dalībvalsts teritorijā ar nodokļiem tiek aplikts vienādā līmenī. Komisija precizē, ka turpretī šajā direktīvā nav prasīts, lai pārdošanas cena galapatērētājam būtu tāda pati visā dalībvalsts teritorijā, ciktāl minētā direktīva attiecas uz nodokļu uzlikšanu energoproduktiem, bet tā tomēr neregulē šo produktu pārdošanas cenu.

39. Komisija paskaidro, ka Direktīvā 2003/96 ir ietverts tādu noteikumu kopums, kas ļauj dalībvalstīm attiecībā uz noteiktiem produktiem un lietojumiem piemērot atlaides, atbrīvojumus vai apliekamības līmeņa diferencēšanu. Šajā ziņā Komisija it īpaši atsaucas uz šīs direktīvas 5., 7. un 15.–19. pantu. Šīs atlaides, atbrīvojumus vai diferencēšanu dalībvalstis varot īstenot saskaņā ar minētās direktīvas 6. pantā paredzēto kārtību. No katram produktam un katram lietojumam vienādas nodokļu uzlikšanas principa varot atkāpties vienīgi ar Direktīvu 2003/96 paredzētajos gadījumos. Tā tas esot neatkarīgi no tā, vai ir ievēroti ar šo direktīvu paredzētie minimālie nodokļu līmeņi.

40. Komisijas ieskatā, ja dalībvalsts vēlas reģionālā līmenī piemērot samazinātu nodokļu līmeni, vienīgā iespēja esot rīkoties saskaņā ar Direktīvas 2003/96 19. pantu un tātad lūgt atļauju atbilstoši šai normai. Ja šādas atļaujas nav, atkāpe no vienādas likmes katram produktam un katram lietojumam principa, kura izriet no ieviestā akcīzes likmju degvielai samazinājuma Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem, esot šīs direktīvas 4. un 19. panta pārkāpums. Komisija apgalvo, ka Itālijas Republikas izvirzītie argumenti, ar kuriem tiecas pierādīt, ka ar iemaksām degvielas iegādei nav pārkāptas minētās direktīvas normas, ir jānoraida.

41. Attiecībā uz iemaksu degvielas iegādei kvalificēšanu par akcīzes likmju samazināšanu Komisija aizstāv nostāju, saskaņā ar kuru tad, ja dalībvalsts piešķir subsīdiju, kura nav atļauta ar Savienības tiesību aktiem un kuru tieši vai netieši aprēķina atkarībā no energoprodukta daudzuma, kas ietilpst Direktīvas 2003/96 piemērošanas jomā, brīdī, kad tas tiek nodots patēriņam, šī subsīdija rada šī energoprodukta nodokļu sloga nelikumīgu samazinājumu. Tādā gadījumā ar minēto subsīdiju tiekot pilnībā vai daļēji kompensēta aplūkojamā produkta akcīze. Aplūkojamā pasākuma aprakstīšanai izmantotais formulējums neesot atbilstīgs. Nozīme esot vienīgi šī pasākuma raksturam, iezīmēm un sekām.

42. Savas nostājas atbalstam Komisija norāda, ka iemaksas degvielas iegādei piešķir fiksētas summas veidā atkarībā no iegādātās degvielas daudzuma, kas atbilst aprēķina metodei, kādu izmanto akcīzes summas noteikšanai.

43. Komisija atgādina – kā izriet no 2013. gada 25. aprīļa sprieduma Komisija/Īrija¹², viens no veidiem, kā dalībvalstis var piemērot atbrīvojumus vai nodokļu līmeņa samazināšanu ir, “atmaksājot visu nodokļu summu vai to daļu” saskaņā ar Direktīvas 2003/96 6. panta c) punktu. Lai konstatētu akcīzes nodokļa atmaksāšanu šīs pēdējās tiesību normas izpratnē, neesot nozīmes, pirmkārt, tam, ka persona, kura nodod produktu patēriņam un kurai tātad ir jāmaksā akcīzes nodoklis, šajā gadījumā degvielas piegādātājs, nav tā pati persona, kas saņem reģionālās iemaksas, šajā gadījumā degvielas uzpildes stacijas apsaimniekotājs, un, otrkārt, tam, ka beidzamais labuma guvējs no šīs iemaksas ir galapatērētājs, kurš tā rezultātā gūst samazinātu “mazumtirdzniecības” cenu. Šādas interpretācijas pamatā esot nepieciešamība neatņemt Direktīvas 2003/96 normām to lietderīgo iedarbību. Tādējādi, lai iemaksas degvielas iegādei kvalificētu par tādām, kas ir akcīzes nodokļa atmaksāšana, neesot nepieciešams pierādīt, ka aplūkojamā pasākuma vienīgais mērķis ir pārkāpt šīs direktīvas normas.

44. Turklāt Komisija uzskata, ka tajā, lai iemaksas degvielas iegādei kvalificētu kā “akcīzes atmaksāšanu”, noteicošais ir konstatējums, saskaņā ar kuru šīs iemaksas ir veiktas, izmantojot valsts līdzekļus vai, kā tas ir šajā gadījumā, reģiona līdzekļus. Atmaksāšana, kas veikta, izmantojot valsts līdzekļus, tādējādi izraisot produkta nodokļu neitralizēšanu.

45. Šajā ziņā esot vienalga, ka iemaksu degvielas iegādei finansējums nāk no Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona vispārējiem ieņēmumiem, nevis specifiski no akcīzes, ko valsts atmaksā šim reģionam pēc tā iekasēšanas. Tāpat neesot nozīmes tam, ka iemaksas degvielas iegādei Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem tiek veiktas arī degvielas iegādei ārpus šī reģiona.

46. Lai arī Komisija atzīst, ka atsevišķām Reģionālā likuma Nr. 14/2010 normām ir vides vai sociālekonomisks mērķis, tā uzskata, ka galvenais iemesls aplūkojamā pasākuma saglabāšanai ir novērst “degvielas tūrismu”, proti, Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotāju došanos uz citu dalībvalsti, šajā gadījumā Slovēniju, lai iegādātos degvielu par labāku cenu.

¹² C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274.

47. Katrā ziņā mērķi, uz kuriem Itālijas Republika atsaucas, lai pamatotu iemaksas degvielas iegādei, būtu bijis jāmin saistībā ar atkāpi ietverošo regulējumu, kas noteikts ar Direktīvas 2003/96 19. pantu. Tomēr Komisija norāda, ka Itālijas iestādes 2006. gada 11. decembrī atsauc lūgumu piemērot atkāpi, ko tās bija iesniegušas saistībā ar šo pantu attiecībā uz iepriekšējo regulējumu, kuram, šīs pašas iestādes ieskatā, kopumā bija tāda pati struktūra un sekas. Šajā ziņā Komisija norāda, ka šis lūgums piemērot atkāpi attiecās uz akcīzes likmju samazinājumu benzīnam, kas patērēts Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona teritorijā. Tāpat tā norāda, ka, piemērojot Direktīvas 2003/96 19. pantu, Padome jau ir atļāvusi zināmu daudzumu akcīzes samazinājumu īpašiem reģioniem vai apgabaliem dalībvalsts teritorijā¹³.

48. Visbeidzot attiecībā uz saikni starp Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem piešķirtajām iemaksām un degvielas cenas komponenti, kas attiecas uz akcīzes nodokli, Komisija norāda – tam, ka akcīzes likmes un iemaksas nesakrīt, nav nozīmes, jo akcīzes nodokļa atmaksāšana var būt arī daļēja. Arī apstāklim, ka degvielas cenas daļa, ko veido tās ražošanas izmaksas, ir lielāka nekā summa, kas izmaksāta kā aplūkojamās iemaksas, neesot nozīmes, un tas neko nemainot tajā, ka šo iemaksu veikšana ir akcīzes nodokļa atmaksāšana.

B. Itālijas Republikas argumenti

49. Itālijas Republika noraida apgalvojumu, saskaņā ar kuru iepriekšējam regulējumam un regulējumam, uz kuru attiecas šī prasība, esot būtībā identiskas raksturiezīmes un sekas, no kā izriet, ka uz otro regulējumu, tāpat kā uz pirmo, tārad būtu jāattiecinā Savienības līmeņa atļaujas procedūra atbilstoši Direktīvas 2003/96 normām. Līdz ar to šī dalībvalsts uzsver šo abu regulējumu atšķirības. Tādējādi iepriekšējā regulējumā benzīna un dīzeļdegvielas “mazumtirdzniecības” cenas samazinājumu finansēja reģioni, pateicoties tiem rezervētajai akcīzes daļai. Uz šo akcīzes daļu tārad attiecās piesaistīšanas prasība tādā nozīmē, ka tā bija paredzēta aplūkojamā pasākuma finansiālajam segumam. Itālijas Republika norāda, ka jaunajā regulējumā iemaksas – tāpat kā visi pārējie izdevumi – turpretī tiek finansētas no Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona budžeta vispārējiem ieņēmumiem. Uz akcīzes daļu, ko valsts pārskaita šim reģionam, tārad vairs neattiecoties konkrēta piesaistīšanas prasība attiecībā uz aplūkojamā pasākuma finansējumu, bet gan tā esot tāpēc, lai segtu visas minētā reģiona izmaksas.

50. Turklāt Itālijas Republika uzsver, ka iepriekšējā regulējumā iemaksas tika noteiktas, pamatojoties uz atšķirību starp degvielas cenu, kāda ir reģionā, un zemāko cenu, kāda ir otrpus robežai ar Slovēnijas Republiku. Piešķiramā atlaide tika diferencēta arī atkarībā no attāluma līdz robežai. Turpretī jaunajā regulējumā iemaksas neesot saistītas ar Slovēnijā konstatētās cenas novērtējumu un to summa tiek noteikta atkarībā no ģeogrāfiskā apgabala.

51. Turklāt Itālijas Republika norāda, ka, protams, gan vecajā, gan jaunajā regulējumā iemaksu saņēmēji ir Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotāji. Tādējādi, ja iepriekšējā regulējumā tie, kuriem bija jāveic maksājums un kuri pēc tam drīkstēja lūgt atmaksāšanu, bija naftas uzņēmumi, tad jaunajā regulējumā šīs iemaksas to saņēmējiem veic degvielas uzpildes staciju apsaimniekotāji, kuriem reģions vēlāk atmaksā tiem radušās izmaksas.

¹³ Komisija min Padomes Īstenošanas lēmumus 2011/776/ES un (ES) 2017/1767 (2011. gada 24. novembris un 2017. gada 25. septembris), ar ko atļauj Apvienotajai Karalistei piemērot samazinātus nodokļus degvielai, ko patērē Iekšējās un Ārējās Hebridu salās, Ziemeļu salās, Fērtoklaida salās un Sili salās, atbilstīgi Direktīvas 2003/96/EK 19. pantam (OV 2011, L 317, 34. lpp., un OV 2017, L 250, 69. lpp.), un Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/356 (2015. gada 2. marts), ar ko Apvienotajai Karalistei saskaņā ar Direktīvas 2003/96/EK 19. pantu atļauj noteiktos ģeogrāfiskajos apgabalos piemērot diferencētus nodokļu līmeņus motordegvielai (OV 2015, L 61, 24. lpp.). Šajos gadījumos Komisija atzina, ka šajos apgabalos benzīna un dīzeļdegvielas vidējā cena bija augstāka nekā pārējā Apvienotās Karalistes teritorijā. Ņemot vērā vienā gadījumā reģionu atrašanos uz salas un otrā gadījumā attiecīgo apgabalu īpašo raksturu (tostarp iedzīvotāju nelielo skaitu un degvielas piegādes mazos apjomus), Padome nolēma piešķirt šo atkāpi. Komisija norāda, ka Apvienotās Karalistes ieviestais mehānisms attiecībā uz degvielu, kas patērēta Hebridu salās, Fērtoklaida salās un Sili salās, kuru Padome apstiprināja, pamatojoties uz Direktīvas 2003/96 19. pantu, būtībā ir tāds pats kā mehānisms, ko šobrīd izmanto Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions.

52. Itālijas Republika atzīst, ka princips, saskaņā ar kuru attiecībā uz katru produktu un katru lietojumu ir jābūt vienādai nodokļu uzlikšanai visā vienas dalībvalsts teritorijā, izriet no sistemātiskas Direktīvas 2003/96 interpretācijas. Itālijas Republika arī atzīst, ka “pielaide, kas nepieciešama, lai definētu un īstenotu politiku atbilstoši saviem apstākļiem”, kura attiecībā uz dalībvalstīm ir atzīta saskaņā ar šīs direktīvas 9. apsvērumu, nenozīmē, ka šīs valstis drīkst ieviest nodokļu līmeņa diferencēšanu, jo tās to drīkst darīt, tikai ievērojot minētās direktīvas normas, kurās paredzētas atkāpes šajā ziņā. Līdz ar to izvirzītajam mērķim būtu jāattiecas uz gadījumiem, kas minēti it īpaši Direktīvas 2003/96 5., 15. un 17. pantā. Ja ir runa par atšķirīgiem mērķiem, kas saistīti ar “īpašiem politikas apsvērumiem”, attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar šīs direktīvas 19. pantā paredzēto esot jālūdz atļauja Padomei, kura ar vienprātīgu lēmumu var atļaut turpmāku atbrīvojumu vai samazinājumu ieviešanu. Itālijas Republika uzsver, ka šie ierobežojumi ir spēkā tikai, ciktāl dalībvalsts tiecas ieviest pasākumus, kas ir “atbrīvojumi vai nodokļu līmeņa samazināšana” energoproduktiem, un ka līdz ar to ir skaidrs, ka uz valsts pasākumu, kuram nav šādu seku, minētie ierobežojumi neattieksies.

53. Šajā ziņā Itālijas Republika uzskata, ka būtiskākā norma šīs lietas atrisinājumam ir Direktīvas 2003/96 6. panta c) punkts, kas tās piemērošanas jomā iekļauj gadījumus, kuros ar šo direktīvu paredzētie atbrīvojumi un nodokļu līmeņa samazināšana tiek veikti, “atmaksājot visu nodokļu summu vai to daļu”. Šīs dalībvalsts ieskatā, Komisija veicot pārāk plašu minētās direktīvas 6. panta c) punkta interpretāciju, uzskatīdama, ka jebkura subsīdija vai iemaksas attiecībā uz akcīzes precēm tādēļ vien, ka tās finansē no valsts līdzekļiem, esot akcīzes atmaksāšana un līdz ar to šīs pašas direktīvas pārkāpums.

54. Itālijas Republika uzskata, ka visas nodokļu summas vai tās daļas atmaksāšana Direktīvas 2003/96 6. panta c) punkta izpratnē pastāv tad, ja nodokļu iestāde atdod nodokļu maksātājam akcīzi, ko tas ir iepriekš samaksājis. Līdz ar to tā apgalvo, ka valsts vai reģionālie pasākumi, kuriem nav šīs direktīvas 6. panta c) punktā noteiktās iezīmes, ir jāuzskata par tādiem, kas neietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā, un uz tiem attiecas dalībvalstu rīcības brīvība. Līdz ar to Direktīva 2003/96 neesot piemērojama.

55. Itālijas Republikas ieskatā, Komisijas ārkārtīgi plašā interpretācija attiecībā uz Direktīvas 2003/96 6. panta c) punktu izslēdzot jebkādas ekonomiska rakstura iejaukšanās attiecībā uz akcīzes precēm iespēju, kas ierobežo dalībvalstu suverenitāti nodokļu jomā vien daļēji saskaņotā nozarē.

56. Pretēji tam, kā bija lietā, kurā pieņemts 2013. gada 25. aprīļa spriedums Komisija/Īrija¹⁴ un kurā valsts tiesiskajā regulējumā bija skaidri norādīts, ka atmaksāšanas priekšmets ir degvielas cenas “akcīzes” komponente, šajā lietā Tiesa nevarot balstīties uz šādu premisu. Komisijai esot pienākums pierādīt, ka saistībā ar šo prasību aplūkojamo iemaksu priekšmets ir akcīzes nodokļa atmaksāšana. Tomēr Komisija neesot sniegusi šādus pierādījumus.

57. Itālijas Republikas ieskatā, lai aplūkojamo pasākumu uzskatītu par akcīzes nodokļa atmaksāšanu Direktīvas 2003/96 piemērošanas vajadzībām, esot jāpierāda, pirmkārt, ka ar šo pasākumu sasniedz tādu pašu rezultātu kā ar nodokļa atmaksāšanu nodokļa maksātājam, kas to iepriekš samaksājis, un, otrkārt, ka minētā pasākuma vienīgais vai galvenais mērķis ir pārkāpt šīs direktīvas normas, it īpaši tās 5., 15., 16., 17. un 19. pantu. Un otrādi – ja valsts pasākums neatbilst šiem kritērijiem, tas neietilpstot minētās direktīvas piemērošanas jomā un attiecībā uz to neesot nepieciešama nekāda atļauja.

¹⁴ C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274.

58. Itālijas Republika šajā ziņā precizē, ka no 2013. gada 25. aprīļa sprieduma Komisija/Īrija¹⁵ nevar secināt, ka Direktīvas 2003/96 6. panta c) punkts attiecas uz visiem gadījumiem, kuros veiktas subsīdijas vai iemaksas, izmantojot valsts līdzekļus attiecībā uz akcīzes precēm, bet ka drīzāk šī norma iekļauj vienīgi finanšu maksājumus, kas jebkādā veidā saglabā saikni ar sākotnēji samaksāto akcīzes nodokli.

59. Piemērojot šos apsvērumus iemaksām degvielas iegādei, kas paredzētas ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010, Itālijas Republika uzsver – izņemot faktu, ka strīdīgā atlaide tiek piešķirta galapatērētājiem, nepastāv nekāda saikne starp nodokļu maksātāju sākotnēji samaksāto nodokli un naudas summu, kas vēlāk piešķirta Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem no reģionālā budžeta. Aplūkojamās iemaksas pamatojot lēģitīmi mērķi, un ne šo iemaksu mērķis, ne sekas neesot Direktīvas 2003/96 normu pārkāpums.

60. Šajā ziņā Itālijas Republika norāda – ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010 ieviestā regulējuma mērķis, kā tas izriet no šī likuma 1. panta pirmā teikuma, ir uzveikt smago ekonomisko krīzi, kas turpinās Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionā. Ar šo regulējumu esot paredzēta koordinēta vairāku iejaukšanos sistēma attiecībā uz mobilitāti, tostarp pasākumi ar mērķi veicināt mobilitāti uz autoceļiem, šajā gadījumā atbalsta pasākumi degvielas iegādei privātpersonām, tajā iekļaujot arī pasākumus ar mērķi samazināt vides piesārņojumu, ko šī mobilitāte izraisa. Iemaksu degvielas iegādei mērķis esot saistībā ar saskaņotu vides pasākumu kopumu samazināt satiksmi uz un no vietām, kurās degvielas “mazumtirdzniecības” cena ir zemāka, ne tikai Slovēnijā, bet arī citos Itālijas reģionos, kuros ir efektīvāka infrastruktūra, kuras dēļ ir iespējamās zemākas degvielas ražošanas izmaksas. Šo iemaksu mērķis tādējādi esot atbalstīt ekonomiku, izmantojot atlaidi, kura piešķirta fiziskām personām, kas dzīvo Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionā, šo atlaidi piešķirot tādas degvielas cenai, kuras “ražošanas izmaksu” komponente ir īpaši augsta šī reģiona infrastruktūras atpalcības dēļ, vienlaikus veicinot ilgtspējīgu mobilitāti un pretpiesārņojuma pasākumus.

61. Lai pierādītu, ka nepastāv saikne starp nodokļu maksātāju sākotnēji samaksāto akcīzes nodokli un iemaksām degvielas iegādei, kas piešķirtas Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem, Itālijas Republika rezumējot min šādu elementu kopumu:

1. pasākuma saņēmēji ir fiziskas personas, kas dzīvo Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona teritorijā un kas nav akcīzes nodokļa maksātāji;
2. iemaksu finansējuma avots nav preces, kuru akcīzi valsts pārskaita reģionam, bet gan šī reģiona vispārējie ieņēmumi;
3. iemaksas tiek piešķirtas attiecīgā reģiona iedzīvotājiem arī par pirkumiem, kas veikti ārpus šī reģiona teritorijas;
4. iemaksu pienākums attiecas uz degvielas uzpildes staciju apsaimniekotājiem, kuri uz laiku sedz to izmaksas, kuriem tās vēlāk atmaksā reģions un kuriem nav jāmaksā akcīzes nodoklis; šajā ziņā Komisijas minētais pieņēmums, saskaņā ar kuru degvielas uzpildes stacijai zināmos gadījumos varētu būt tādas akcīzes preču noliktavas funkcija, kurai ir atļauts tirgot degvielu, neatbilstot Itālijas tiesību sistēmai, jo šāda degvielas uzpildes stacija nekad nevar būt akcīzes nodokļa maksātāja;
5. iemaksas piešķir attiecīgais reģions, savukārt akcīze ir nodoklis, kuru iekasē valsts un kuru samaksā, kad benzīns vai dīzeļdegviela nokļūst degvielas uzpildes stacijā;
6. iemaksas piešķir, ņemot vērā kritērijus, kas nav saistīti ar akcīzes nodokli; iemaksu summa mainās atkarībā no degvielas veida un labuma guvēja dzīvesvietas apgabala;

¹⁵ C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274.

7. aplūkojamā pasākuma priekšmets nav saistīts ar degvielas cenas “akcīzes” komponenti atšķirībā no apstākļiem lietā, kurā pieņemts 2013. gada 25. aprīļa spriedums Komisija/Īrija¹⁶, un
8. nav iespējams objektīvi sasaistīt attiecīgā reģiona iedzīvotājiem piešķirtās iemaksas ar degvielas “mazumtirdzniecības” cenas “akcīzes” komponenti; gluži pretēji, šīs iemaksas attiecoties uz degvielas komponenti “ražošanas izmaksas”, kuru summa ir lielāka, ciktāl šo iemaksu mērķis ir šīs izmaksas līdzsvarot reģionā, kuru raksturo infrastruktūras trūkums; Itālijas Republika šajā ziņā norāda, ka lielās cenas atšķirības dažādos Itālijas reģionos ir attiecināmas vienīgi uz “ražošanas izmaksu” komponenti, ko pašu ietekmē infrastruktūras līmenis katrā reģionā.

62. Itālijas Republika min arī *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) 2011. gada 7. jūnija spriedumu Nr. 185/2011, kurā šī tiesa uzskatīja, ka ne iemaksu degvielas iegādei priekšmets, ne to sekas nav sākotnēji samaksātās akcīzes samazināšana. Šī dalībvalsts norāda, ka ar šo spriedumu, kurā ir uzsvērtā būtiskā atšķirība starp iepriekšējo regulējumu un regulējumu, kas noteikts ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010, *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa) konstatēja, ka akcīze tika iekasēta pilnā apjomā brīdī, kad degviela tika nodota patēriņam, ka nepastāv nekāda nodokļu līmeņa samazināšana un ka labuma guvējiem izmaksātās iemaksas nav atmaksāšana, ciktāl degvielas galapatērētājiem šis nodoklis nav jāmaksā.

C. Spānijas Karalistes argumenti

63. Spānijas Karaliste uzskata, ka strīdīgais reģionālais regulējums ir atbalsts degvielas iegādei Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem un ka ar to tiek samazinātas degvielas ražošanas izmaksas. Degvielas cenas komponente, kas atbilst ražošanas izmaksām, esot lielāka par strīdīgajām iemaksām, un nekas neliedzot apgalvot, ka ar to tiecas samazināt šo komponenti.

64. Šī dalībvalsts piekrit Itālijas Republikas argumentiem, saskaņā ar kuriem pastāv skaidrs nošķirums starp šo lietu un lietu, kurā pieņemts 2013. gada 25. aprīļa spriedums Komisija/Īrija¹⁷; tajā Īrijas tiesiskais regulējums atļāva *Minister for Finance* (finanšu ministrs, Īrija) īpaši piešķirt tādas degvielas akcīzes nodokļa atmaksāšanu, kas paredzēta personu ar invaliditāti izmantotām automašīnām.

65. Spānijas Karaliste uzskata, ka reģionālo atbalstu, kas izteikts fiksētā vērtībā, kas ir mazāks nekā degvielas ražošanas izmaksas un ko regulē tāds regulējums, kuram nav regulējuma nodokļu jomā raksturs, nevar uzskatīt par pasākumu, ar ko tiecas samazināt ar degvielu saistīto nodokļu slogu. Spānijas Karaliste min elementus, kas, tās ieskatā, ļauj apstiprināt strīdīgo iemaksu pilnīgu autonomiju attiecībā pret akcīzes nodokli:

1. akcīzes nodokli pilnā apmērā iekasē dalībvalsts brīdī, kad produktu nodod patēriņam;
2. iemaksu finansējuma avots nav akcīze, kuru valsts pārskaita Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionam, bet gan vispārējie šī reģiona ieņēmumi (iemaksas tiek piešķirtas arī tad, ja labuma guvēji ir veikusi pirkumus citos Itālijas reģionos);
3. iemaksas netiek piešķirtas nodokļa maksātājam, bet gan fiziskām personām, kas dzīvo reģiona teritorijā;
4. iemaksas labuma guvējiem veic degvielas izplatītāji, un tās šiem pēdējiem atmaksā Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions, un

¹⁶ C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274.

¹⁷ C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274.

5. iemaksas piešķir atkarībā no kritērija, kas ir pilnībā nošķirts no akcīzes nodokļa, ņemot vērā to, ka šīs iemaksas piešķir kā fiksētu summu, bez jebkādas saistības ar akcīzes nodokli.

66. Šī dalībvalsts paskaidro, ka degvielas pārdošanas cenu galapatērētājam veido vairāki elementi, proti, pirmkārt, jēlnaftas izmaksas un pārstrādes starpība; otrkārt, izmaksas, kas saistītas ar tirdzniecību un transportu līdz tirdzniecības vietai, un, treškārt, cenas nodokļu (akcīzes, PVN) komponente. Tā norāda, ka pārdošanas cena tajā pašā valstī mainās atkarībā no teritorijas šo dažādo elementu dēļ. Direktīvā 2003/96 nekādā gadījumā nav prasīts, lai pārdošanas cena galapatērētājam būtu identiska visā valsts teritorijā.

67. Spānijas Karalistes ieskatā, šajos apstākļos nevarot pierādīt paralēlismu starp, pirmkārt, akcīzes nodokli, ko nodokļu maksātājs iemaksājis *Erario* (Valsts kase, Itālija) par kopējo patēriņam nodoto degvielas daudzumu, un, otrkārt, to iemaksu summu, kuras Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions iemaksājis iedzīvotājiem par degvielu, kuru tie iegādājušies.

VI. Vērtējums

68. Piemērojot Reģionālo likumu Nr. 47/96, Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem bija tiesības saņemt benzīna (un, sākot no 2002. gada, arī dīzeļdegvielas) “mazumtirdzniecības” cenas samazinājumu. Degvielas piegādātāji iesniedza tirdzniecības vietu apsaimniekotājiem summas, kas atbilst cenas samazinājumam, un pēc tam lūdza minētajam reģionam tās atmaksāt. Komisija uzskata, ka šī sistēma bija akcīzes samazinājums, izmantojot atmaksāšanu. Tomēr šī sistēma, pret kuru Komisija bija uzsākusi pirmstiesas procedūru, nav šī pārkāpuma procesa priekšmets, jo tā tika aizvietota ar citu iemaksu sistēmu, ko sāka piemērot 2011. gada 1. novembrī.

69. Iemaksu degvielas iegādei sistēmu, kas ir šīs lietas priekšmets, regulē Reģionālais likums Nr. 14/2010.

70. Jāatgādina, ka šī likuma 2. pantā kā iemaksu degvielas iegādei labuma guvējas ir norādītas fiziskas personas, kas dzīvo reģionā un kas ir automašīnu vai motociklu īpašnieces vai līdzīpašnieces.

71. Ar minētā likuma 3. pantu ir paredzētas fiksētas iemaksas benzīna un dīzeļdegvielas iegādei par litru, kuras izmaksā, kad degvielu iegādājas degvielas uzpildes stacijā. Ja ir izpildīti ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010 paredzētie nosacījumi, iemaksas tieši izmaksā degvielas uzpildes staciju apsaimniekotāji, izmantojot attiecīgu par degvielu maksājamās cenas samazinājumu. Līdz ar to būtībā degvielas uzpildes staciju apsaimniekotāji piešķir labuma guvējiem “mazumtirdzniecības” cenas samazinājumu. Iemaksas mainās atkarībā no degvielas veida un tās personas dzīvesvietas apgabala, kura degvielu iegādājas. Iemaksu summa var tikt grozīta arī ekonomisku iemeslu vai reģiona budžeta ierobežojumu dēļ.

72. Reģionālā likuma Nr. 14/2010 10. pantā ir paredzēts, ka iemaksas degvielas iegādei, kas tikušas izmaksātas labuma guvējiem, reģiona administrācija atmaksā degvielas uzpildes staciju apsaimniekotājiem parasti reizi nedēļā. Atmaksāšanu veic, pamatojoties uz datiem, kas saglabāti elektroniskā datu bāzē.

73. Tādējādi iemaksu saņēmēji ir degvielas galapatērētāji, kas dzīvo Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionā. Šīs iemaksas šiem patērētājiem šis reģions neizmaksā tieši, bet gan tās labuma guvējiem izmaksā izplatīšanas kanāla dalībnieks, kuram pēc tam minētais reģions radušās izmaksas atmaksā.

74. Lai arī Komisija uzskata, ka tam, lai iemaksu degvielas iegādei regulējuma īstenošana būtu saderīga ar Direktīvu 2003/96, būtu bijis jāsaņem atļauja atbilstoši šīs direktīvas 19. pantam, Itālijas Republika savukārt uzskata, ka šis regulējums nekādi nav akcīzes nodokļa samazināšana un tādējādi tam nebija vajadzīga atļauja atbilstoši šīm normām.

75. Komisija un Itālijas Republika, kuru atbalsta Spānijas Karaliste, tādējādi aizstāv pretējus viedokļus par to, kā kvalificējamās ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010 paredzētās iemaksas degvielas iegādei. Komisija uzskata, ka ir runa par akcīzes nodokļa samazināšanu, kura veikta atmaksāšanas veidā un kuras sekas ir sākotnējo degvielas nodokļu neitralizēšana, savukārt Itālijas Republika noraida jebkādas saiknes esamību starp akcīzes nodokli, ko sākotnēji samaksājuši degvielas piegādātāji, un šīm iemaksām.

76. Vispirms ir svarīgi atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru par pierādīšanas pienākumu tiesvedībā par valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam Komisijai ir jāpierāda, ka pastāv attiecīgā pienākumu neizpilde un jāiesniedz Tiesai fakti, kas vajadzīgi šīs pienākumu neizpildes fakta pārbaudei, un tā nevar vienīgi pamatoties uz kaut kādu pieņēmumu¹⁸. Komisija, pamatodamās uz konkrētiem apstākļiem, kas raksturo to, ka ir pārkāpti īpaši noteikumi, uz kuriem tā atsaucas, un pamatodamās uz vienkāršiem pieņēmumiem vai shematiskām cēloņsakarībām, nevar atbrīvoties no pienākuma izpildīt šo pienākumu sniegt pierādījumus par pārmesto pienākumu neizpildi¹⁹.

77. Šajā lietā Komisijai tāpat ir jāpierāda, ka Itālijas Republika, piemērojot akcīzes likmju samazinājumu, nav izpildījusi pienākumus atbilstoši Direktīvas 2003/96 4. un 19. pantam.

78. Kā izriet no Direktīvas 2003/96 2.–5. un 24. apsvēruma, paredzot saskaņotu nodokļu uzlikšanas režīmu energoproduktiem un elektroenerģijai, šī direktīva ir vērsta uz to, lai veicinātu labu iekšējā tirgus darbību enerģētikas nozarē, it īpaši novēršot konkurences izkropļojumus²⁰. Lai sasniegtu šo mērķi, ar šo direktīvu tiecas samazināt atšķirības valsts nodokļu līmeņos enerģētikas nozarē, ciktāl ir runa par faktoru, kas kaitē netraucētai iekšējā tirgus darbībai. Šim nolūkam tajā ir paredzēts Savienībā noteikt minimālos nodokļu līmeņus kā veidu atšķirību valstu nodokļu līmeņos samazināšanai. Ir runa par tikai daļēji saskaņotu nozari, ciktāl ar minēto direktīvu tiek vienīgi noteikti saskaņoti minimālie nodokļu līmeņi, neveicot pilnīgu akcīzes nodokļa likmju saskaņošanu energoproduktiem un elektroenerģijai²¹.

79. Es atgādinu, ka Direktīvas 2003/96 4. panta 1. punktā ir noteikts princips, saskaņā ar kuru “nodokļu līmeņi, kurus dalībvalstis piemēro [...] energoproduktiem un elektroenerģijai, nedrīkst būt zemāki par šajā direktīvā aprakstītajiem nodokļu līmeņiem”. Šīs direktīvas 19. panta 1. punkta pirmajā daļā savukārt ir paredzēts, ka “papildus iepriekšējos pantos, jo īpaši 5., 15. un 17. pantā noteiktajiem noteikumiem, Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij ieviest turpmākus atbrīvojumus vai samazinājumus īpašu politikas apsvērumu interesēs”.

80. Lietas dalībnieki ir vienprātīgi, ka Direktīvā 2003/96 ir noteikts pienākums ievērot vienādu nodokļu uzlikšanas līmeni katram produktam un katram lietojumam visā dalībvalsts teritorijā, kas izriet gan no šīs direktīvas 4. panta 1. punkta, gan no šīs direktīvas sistemātiskas interpretācijas.

81. Šī prasība ievērot vienādu nodokļu uzlikšanas līmeni visā dalībvalsts teritorijā ir spēkā neatkarīgi no tā, vai tiek ievēroti ar Direktīvu 2003/96 noteiktie minimālie nodokļu līmeņi. Tādējādi šī direktīva neatstāj dalībvalstīm rīcības brīvību brīvai tādu diferencētu nodokļu likmju noteikšanai, kuras tās uzskata par atbilstošām, pamatojoties vienīgi uz to, ka izmantotā likme joprojām ir augstāka par minimālo noteikto likmi.

18 Skat. it īpaši spriedumu, 2020. gada 5. marts, Komisija/Kipra (Komunālo notekūdeņu savākšana un attīrīšana) (C-248/19, nav publicēts, EU:C:2020:171, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Skat. it īpaši spriedumu, 2019. gada 5. septembris, Komisija/Itālija (Baktērija *Xylella fastidiosa*) (C-443/18, EU:C:2019:676, 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 Skat. it īpaši spriedumu, 2018. gada 7. marts, *Cristal Union* (C-31/17, EU:C:2018:168, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Autoservizi Giordano* (C-513/18, EU:C:2020:59, 26. punkts).

82. Atkāpes no katram produktam un katram lietojumam vienādas nodokļu uzlikšanas principa dalībvalsts var piemērot vienīgi gadījumos, kas ir skaidri noteikti ar Direktīvu 2003/96. Šajā ziņā šīs direktīvas 15. apsvērumā ir norādīts, ka “noteiktos apstākļos vai pastāvīgi būtu jāļauj piemērot atšķirīgas valsts nodokļu likmes vienam un tam pašam produktam, ja tiek ievēroti [Savienības] minimālie nodokļu līmeņi un iekšējā tirgus un konkurences noteikumi”.

83. Vairākas Direktīvas 2003/96 normas sniedz dalībvalstīm iespēju piemērot akcīzes precēm atbrīvojumus, samazinājumus un apliekamības līmeņa diferencēšanu. Runa it īpaši ir par šīs direktīvas 5., 7. un 15.–19. pantu. Šīs tiesību normas liecina, ka Savienības likumdevējs dalībvalstīm ir atstājis zināmu rīcības brīvību akcīzes nodokļa jomā²². Tomēr ir runa par ierobežotu rīcības brīvību, ciktāl tādējādi dalībvalstīm sniegtā iespēja ieviest diferencētas nodokļu likmes, atbrīvojumus no nodokļu uzlikšanas vai akcīzes nodokļa samazinājumus var tikt īstenota, vienīgi stingri ievērojot ar minētās direktīvas atbilstīgajām normām noteiktos nosacījumus.

84. Tādējādi, lai noteiktā reģionā piemērotu diferencētu likmi, dalībvalstij ir jārikojas saskaņā ar Direktīvas 2003/96 19. pantu un jālūdz atļauja atbilstoši šai normai. Tomēr nav strīda par to, ka Itālijas Republika nav lūgusi šādu atļauju, ieviešot iemaksu degvielas iegādei regulējumu, kas paredzēts ar Reģionālo likumu Nr. 14/2010. Līdz ar to Komisija uzskata, ka atkāpe no vienādas likmes katram produktam un katram lietojumam principa, kura izriet no tā, ka ticis ieviests pasākums, ko Komisija kvalificē par akcīzes likmju degvielai samazinājumu Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem, ir Direktīvas 2003/96 4. un 19. panta pārkāpums.

85. Konstatējums, saskaņā ar kuru Itālijas Republika neesot izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti atbilstoši šīm normām, prasa, lai iepriekš tiktu pārbaudīts, vai iemaksas degvielas iegādei Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem var pielīdzināt atbrīvojumam no nodokļa vai nodokļu līmeņa samazināšanai.

86. Šajā ziņā Direktīvas 2003/96 6. panta c) punktā, kuru Komisija nav skaidri minējusi savos prasības pieteikuma prasījumos, bet kuram ir centrāla nozīme lietas dalībnieku izvirzītajos argumentos, ir minēta “visas nodokļu summas vai tās daļas atmaksāšana”, to minot kā vienu no veidiem, kādos dalībvalstis var piemērot atbrīvojumus vai nodokļu līmeņa samazināšanu, kas paredzēti ar šo direktīvu²³. Kā izriet no minētās direktīvas 6. panta formulējuma, “atbrīvojumus” vai nodokļu līmeņa “samazināšanu” šīs tiesību normas izpratnē dalībvalsts var nepiemērot tieši, bet gan tā tos var piešķirt atmaksāšanas veidā²⁴. Ja tiktu uzskatīts, ka atmaksāšana nav atbrīvojuma vai akcīzes nodokļa samazināšanas veids, Tiesas ieskatā, “sekas būtu tādas, ka tiktu pārkāpts likumīgais regulējums attiecībā uz atkāpi, kas paredzēta Direktīvas 2003/96 6., 18. un 19. pantā, kā arī šīs direktīvas II pielikumā”²⁵.

87. No Direktīvas 2003/96 6. panta Tiesa tāpat ir secinājusi, ka “dalībvalstis drīkst piešķirt vienīgi atbrīvojumus un nodokļu līmeņa samazināšanu, kas paredzēti ar šo direktīvu”²⁶.

88. Tiesas izmantotā interpretācija ļauj novērst to pienākumu pārkāpšanu, kuri dalībvalstīm ir saistoši saskaņā ar Direktīvu 2003/96. No šāda viedokļa raugoties, ja degvielai noteiktās akcīzes nodokļa summu vēlāk atmaksā galapatērētājiem, ir jākonstatē, ka šāda atmaksāšana atceļ sākotnējās nodokļu uzlikšanas sekas. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka degvielai piemērotais akcīzes nodoklis ir saderīgs ar normām, kas noteiktas ar Direktīvu 2003/96²⁷.

22 Skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Autoservizi Giordano* (C-513/18, EU:C:2020:59, 26. punkts).

23 Skat. spriedumu, 2013. gada 25. aprīlis, Komisija/Īrija (C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274, 37. punkts).

24 Skat. spriedumu, 2013. gada 25. aprīlis, Komisija/Īrija (C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274, 38. punkts).

25 Skat. spriedumu, 2013. gada 25. aprīlis, Komisija/Īrija (C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274, 39. punkts).

26 Skat. spriedumu, 2013. gada 25. aprīlis, Komisija/Īrija (C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274, 40. punkts).

27 Skat. spriedumu, 2013. gada 25. aprīlis, Komisija/Īrija (C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274, 41. punkts).

89. Vai var uzskatīt, ka, ņemot vērā šos apstākļus un lietas dalībnieku izteiktos argumentus, Komisija ir pietiekami pierādījusi, ka iemaksas degvielas iegādei var kvalificēt par “akcīzes nodokļa samazināšanu”? Precīzāk sakot, vai Komisija ir pierādījusi, ka šīs iemaksas ir pielīdzināmas “nodokļa summas atmaksāšanai” Direktīvas 2003/96 6. panta c) punkta izpratnē?

90. Man tā nešķiet.

91. Protams, es piekrītu Komisijas uzskatam, ka dubultais apstāklis, pirmkārt, tas, ka saimnieciskās darbības subjekts, kurš ir akcīzes nodokļa maksātājs (degvielas piegādātājs), atšķiras no personas, kurai reģionālās iemaksas tiek izmaksātas (degvielas uzpildes stacijas apsaimniekotājs), un, otrkārt, tas, ka labuma guvēji no šīm iemaksām ir galapatērētāji, neliedz secināt, ka minētās iemaksas varētu pielīdzināt akcīzes nodokļa atmaksāšanai un tādad to sekas būtu nodokļu līmeņa samazināšana.

92. No 2013. gada 25. aprīļa sprieduma Komisija/Īrija²⁸ skaidri izriet, ka situāciju, kurā naftas uzņēmumi jau iepriekš ir samaksājuši akcīzes nodokli un kādai patērētāju kategorijai ir atmaksātas izmaksas, kas saistītas ar akcīzes nodokli degvielas iegādei, var kvalificēt par “atbrīvojumu” Direktīvas 2003/96 normu izpratnē. Tāds pats secinājums ir jāizdara attiecībā uz maksājuma kvalificēšanu par akcīzes likmes samazināšanu.

93. Citiem vārdiem, nodalījums starp to, kurš ir akcīzes nodokļa maksātājs, to, kurš saņem iepriekš veikto iemaksu atmaksāšanu, un galapatērētāju, kas ir norādītais šo iemaksu saņēmējs, pats par sevi neliedz konstatēt, ka sākotnējās nodokļu uzlikšanas sekas izrādās atceltas vai vismaz nelabvēlīgi ietekmētas.

94. Turklāt ir nepieciešams, lai tiktu pierādīts, ka aplūkojamās atmaksāšanas priekšmets patiešām ir izmaksas, kas saistītas ar akcīzes nodokli degvielas iegādei. Tādad ir jāpierāda, ka pastāv saikne starp sākotnēji samaksāto akcīzes nodokli un aplūkojamajām reģionālajām iemaksām. Diskusijas starp lietas dalībniekiem galvenokārt ir par to, vai šāda saikne pastāv vai nepastāv.

95. Šajā ziņā šajā prasības pieteikumā pastāv neskaidrības elements, kas to atšķir no lietas, kurā pieņemts 2013. gada 25. aprīļa spriedums Komisija/Īrija²⁹.

96. Kā izrietēja no Direktīvas 2003/96 18. panta 1. punkta pirmās daļas un no tās II pielikuma, minētajā lietā Īrija, atkāpjoties no šīs direktīvas noteikumiem, bija līdz 2006. gada 31. decembrim atļāvusi piemērot pazeminātas likmes un atbrīvojumus degvielai, kas paredzēta personu ar invaliditāti izmantotām automašīnām. Nebija strīda par to, ka Īrijas tiesību aktos paredzēto akcīzes nodokļa atmaksāšanu šādām automašīnām paredzētai degvielai Īrijā turpināja piemērot pēc 2006. gada 31. decembra, lai arī šai dalībvalstij nebija atļaujas tā rīkoties³⁰. Līdz ar to Tiesa varēja konstatēt, ka pēc tam, kad 2006. gada 31. decembrī beidzās termiņš Īrijai piešķirtajai atkāpei, Īrijas tiesību aktos paredzētā atmaksāšana vairs nebija saderīga ar Direktīvas 2003/96 4. panta 1. punktu, ar ko ir noteikts pienākums ievērot energoproduktu un elektroenerģijas minimālos nodokļu līmeņus³¹.

97. Netika apstrīdēts, ka aplūkojamo tiesību aktu priekšmets bija tādas degvielas akcīzes atmaksāšana, kas paredzēta personu ar invaliditāti izmantotām automašīnām. Diskutēts tika par to, kā noteikt, vai šī atmaksāšana ir pielīdzināma neatļautam atbrīvojumam no akcīzes nodokļa, kas ir pretrunā Direktīvas 2003/96 normām.

98. Saistībā ar šo prasību Itālijas Republika apstrīd pašu tādas atmaksāšanas esamību, kas attiecas uz degvielas izmaksu daļu, kura saistīta ar akcīzes nodokli.

28 C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274.

29 C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274.

30 Skat. spriedumu, 2013. gada 25. aprīlis, Komisija/Īrija (C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274, 32. punkts).

31 Skat. spriedumu, 2013. gada 25. aprīlis, Komisija/Īrija (C-55/12, nav publicēts, EU:C:2013:274, 33. punkts).

99. Es, protams, piekritu Komisijas viedoklim, saskaņā ar kuru būtiskākais ir nevis tas, kādu juridisko nosaukumu dalībvalsts piešķir aplūkojamajam mehānismam, bet gan šī mehānisma raksturs, iezīmes un sekas.

100. To ņemot vērā, es konstatēju, ka Itālijas Republika pamatoti un detalizēti apstrīd argumentus, ko Komisija izvirzījusi savas prasības atbalstam. Šī dalībvalsts precīzi norāda uz vairākām iezīmēm, kas raksturīgas iemaksām degvielas iegādei, lai apstrīdētu Komisijas apgalvojumu, saskaņā ar kuru esot runa par akcīzes nodokļa atmaksāšanu. Šajā ziņā Itālijas Republika argumentēti apgalvo, kā tas izriet no tās argumentu izklāsta, ka nepastāv saikne starp akcīzes nodokli, kuru samaksā šī nodokļa maksātājs, un “mazumtirdzniecības” cenas samazināšanu, kas seko to iemaksu izmaksāšanai, no kurām labumu gūst galapatērētāji. Es uzskatu, ka šīs dalībvalsts izvirzītie elementi var radīt šaubas attiecībā uz šo iemaksu kvalificēšanu par akcīzes nodokļa samazināšanu.

101. Tādējādi, ņemot vērā Itālijas Republikas sniegtos paskaidrojumus, man šķiet, ka Komisijas aizstāvētais apgalvojums – saskaņā ar kuru būtībā no valsts vai reģionālajiem līdzekļiem finansētas iemaksas, kuru summu aprēķina atkarībā no tā, kādā daudzumā ir iegādāts energoprodukts, kas ir akcīzes prece atbilstoši Direktīvai 2003/96, ir akcīzes nodokļa samazināšana – ir nepietiekami argumentēts.

102. It īpaši es uzskatu, tāpat kā Itālijas Republika, ka konstatējums, saskaņā ar kuru iemaksas degvielas iegādei nāk no reģiona līdzekļiem, nav pietiekams nosacījums, lai secinātu, ka pastāv akcīzes nodokļa samazināšana. Turklāt es norādu, ka atšķirībā no iepriekšējā regulējuma regulējumā, kas izriet no Reģionālā likuma Nr. 14/2010, vairs nav minēts šo iemaksu finansējums no akcīzes daļas, ko valsts pārskaita Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionam.

103. Konstatējums, saskaņā ar kuru fiziskas personas, kas dzīvo Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionā, saņem iemaksas arī tad, ja iegādājas degvielu citos reģionos, ir papildu elements, kas rada šaubas par to, ka šīs iemaksas vajadzētu, kā to apgalvo Komisija, pielīdzināt sākotnēji samaksātās akcīzes atmaksāšanai. Šajā situācijā nenoliedzami nepastāv nekāda saikne starp akcīzi, kuru valsts ir atmaksājusi cita reģiona budžetā, un iemaksām, ko Friuli-Venēcijas Džūlijas reģions ir samaksājis saviem iedzīvotājiem par degvielas pirkumiem citā reģionā. Kā to būtībā norāda Spānijas Karaliste, ja sistēmas nolūks būtu bijis atmaksāt sākotnēji samaksāto akcīzi, lai izvairītos no tā, ka šīs slogs gulstas uz galapatērētāju, iemaksu piešķiršanas kritērijs būtu bijis tas, ka degvielas iegādes vieta atrodas Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionā, nevis patērētāja dzīvesvieta.

104. Turklāt, kā apgalvo Itālijas Republika un Spānijas Karaliste, ciktāl degvielas cenas “ražošanas izmaksu” komponente ir lielāka nekā Reģionālajā likumā Nr. 14/2010 paredzētās iemaksas, no matemātikas viedokļa raugoties, nekas neliedz apgalvot, ka ar šīm iemaksām tiecas samazināt šo komponenti. Un otrādi – nav pierādījumu, ka ar minētajām iemaksām tiekto samazināt degvielas cenas “akcīzes nodokļa” komponenti, kā to apgalvo Komisija. Vienīgi šīs pēdējās komponentes samazināšana, ja tā nebūtu atļauta atbilstoši Direktīvas 2003/96 normām, būtu šīs direktīvas pārkāpums.

105. Ciktāl gan degvielas cenas “ražošanas izmaksu” komponente, gan tās “akcīzes nodokļa” komponente ir lielāka par iemaksām degvielas iegādei, var apgalvot, ka šīs iemaksas ietekmē gan vienu, gan otru komponenti. No elementiem, kurus Komisija ir iesniegusi Tiesai savas prasības atbalstam, es nevaru droši secināt, ka aplūkojamās iemaksas ietekmē degvielas cenas nodokļu komponenti.

106. Es arī norādu, ka Komisija piekrīt Spānijas Karalistes izvirzītajam argumentam, saskaņā ar kuru Direktīvā 2003/96 nekādi nav prasīts, lai pārdošanas cena galapatērētājam būtu tāda pati visā valsts teritorijā. Kā pamatoti norāda Komisija, tas, ka dalībvalsts konkrētam energoproduktam ievieš dažādu mazumtirdzniecības cenu valsts teritorijā, pats par sevi nerada problēmu attiecībā uz Direktīvu 2003/96, lai arī komponente, kas ir saistīta ar šīs preces nodokļiem, ir viena no šīs cenas komponentēm.

107. Šajā ziņā es norādu, ka atbilstoši Direktīvas 2003/96 13. apsvērumam “nodokļu uzlikšana daļēji nosaka energoproduktu un elektroenerģijas cenu”. Man nešķiet, ka Komisija šajā prasībā ir pierādījusi, ka aplūkojamās iemaksas ietekmē tieši šo degvielas cenas nodokļu komponenti.

108. Lai konstatētu, ka Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir saistoši saskaņā ar Direktīvas 2003/96 4. un 19. pantu, Tiesa tomēr nevar vienīgi apgalvot, ka no matemātikas viedokļa iemaksu degvielas iegādei sekas ir tās cenas daļas samazināšana, ko veido akcīzes nodoklis. Ar Komisijas konstatējumu, saskaņā ar kuru šo iemaksu sekas ir tādas, ka tiek samazināts slogs, kas gulstas uz galapatērētāju saistībā ar degvielas iegādi, nav pietiekami, lai pierādītu, ka ir runa par patērētājam uzliktā *nodokļu* sloga samazināšanu. Ja šo apgalvojumu nepamato precīzi un argumentēti pierādījumi, tas ir pielīdzināms pieņēmumam.

109. Tādējādi, ņemot vērā pierādījumus, kurus Komisija ir sniegusi Tiesai, var konstatēt, ka aplūkojamais pasākums ir degvielas “mazumtirdzniecības” cenas samazināšana Friuli-Venēcijas Džūlijas reģiona iedzīvotājiem, bet, manuprāt, nevar droši secināt, ka šī samazināšana būtu akcīzes likmju samazināšana.

110. Šajā ziņā ir jāatgādina – tad, ja nav pierādīts, ka aplūkojamais pasākums ir nodokļu līmeņa samazināšana, nevar secināt, ka Itālijas Republikai būtu vajadzējis lūgt atļauju atbrīvojumam no akcīzes nodokļa vai tā summas samazināšanai atbilstoši Direktīvas 2003/96 19. pantam.

111. Piebilstu, ka pieņēmumu, uz kuru lielā mērā balstās Komisijas prasība, proti, ka regulējums, kas paredzēts ar Reģionālo likumu Nr. 47/96 un attiecībā uz ko bija piešķirta atkāpe Savienības līmenī, un regulējums, kas izriet no Reģionālā likuma Nr. 14/2010, ir identiski, pārlicinoši atspēkoja Itālijas Republikas paskaidrojumi par šī pēdējā minētā regulējuma iezīmēm un mērķiem.

112. Turklāt arguments, saskaņā ar kuru gan akcīzes nodokli, gan iemaksas aprēķina atkarībā no degvielas daudzuma, pats par sevi neļauj pierādīt, ka, piešķirot iemaksas, pastāv nodokļu par degvielu izmaksu samazināšana.

113. Visbeidzot es norādu, ka energoproduktu un elektroenerģijas nodokļu līmeņu daļēja saskaņošana, ko nosaka Direktīva 2003/96, kā izriet no tās 9. apsvēruma, ir jāsaskaņo ar nepieciešamību “[dot dalībvalstīm pielaidi], kas nepieciešama, lai definētu un īstenotu politiku atbilstoši saviem apstākļiem”. Man nešķiet, ka šīs direktīvas 6. panta c) punkta plašā interpretācija, kuru aizstāv Komisija, ievēro šādi prasīto līdzsvaru starp nodokļu līmeņu daļēju saskaņošanu un sabiedrības interešu mērķu nodrošināšanu dalībvalstīs. Manuprāt, šāda interpretācija pārmērīgi ierobežo dalībvalstu rīcību, it īpaši sociālajā un vides jomā, ja šī rīcība attiecas uz precēm, kas ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā.

114. No iepriekš minētā izriet, ka Itālijas Republika ir iesniegusi Tiesai precīzus un argumentētus pierādījumus tam, ka iemaksas degvielas iegādei ir pilnībā nošķirtas no sākotnējās saiknes nodokļu ziņā, savukārt Komisija, manuprāt, nav pierādījusi, ka pastāv saikne starp akcīzes nodokli, ko degvielas piegādātāji sākotnēji ir samaksājuši valstij, un šādām iemaksām. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka Komisija ir pietiekami pierādījusi, ka Itālijas Republika ir pārkāpusi Direktīvas 2003/96 4. un 19. pantu.

115. Tā kā Komisija nav izpildījusi tai saistībā ar prasību par pienākumu neizpildes konstatēšanu noteikto pierādīšanas pienākumu, manuprāt, šī prasība Tiesai ir jānoraida.

VII. Izmaksas

116. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā es uzskatu, ka Tiesai būtu jāapmierina Itālijas Republikas prasījumi, Komisijai ir jāatlīdzina tiesāšanās izdevumi.

117. Saskaņā ar šī reglamenta 140. panta 1. punktu Spānijas Karaliste, kas ir persona, kura iestājusies lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

VIII. Secinājumi

118. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai nospriest šādi:

- 1) Prasību noraidīt.
- 2) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.
- 3) Spānijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.